

Sedemročná vojna alebo Začiatok konca katolíckej politickej moci v Európe

Branislav Michalka

4. júla 2024 ✚ *História*

Nultá svetová vojna

Sedemročná vojna (1756 – 1763), je súčasnými Európanmi, pokiaľ o nej vôbec vedia, vnímaná pod zorným uhlom galantnej doby 18. storočia predovšetkým ako malebná „vojna v čipkách“, pri ktorej bezvýznamné, nezmyselné a nikdy nekončiace lokálne ťahanice navoňaných pánov v bielych parochniach plnia nevyhnutnú kulisu k filmom typu *Fanfan Tulipán*, či k *Dobrodružstvám baróna Münchhausena*. V skutočnosti bol tento vojnový konflikt prvým, skutočne svetovým konfliktom v dejinách. Jednak preto, že do neho boli zapojené všetky vtedajšie veľmoci, ale predovšetkým preto, že sa odohrával aj na území ich kolónií, v Amerike, Ázii aj Afrike, čo posunulo túto vojnu z európskeho priestoru na územia iných kontinentov a zapojilo do nej aj pôvodné obyvateľstvo týchto kolónií. Preto býva historikmi niekedy nazývaná aj „nultá svetová vojna“.

Ešte menej reflektovanou, ale významnou (pre katolíka dokonca najvýznamnejšou) okolnosťou celého konfliktu bolo jeho náboženské pozadie a jeho dopad na vývoj katolíckej moci v Európe. To všetko je dnes zahalené modernou historickou interpretáciou, ktorá vníma 18. storočie jednoznačne len ako dobu osvietenstva, racionalizmu a predohry Francúzskej revolúcie, zabúdajúc, že tieto trendy boli skôr záležitosťou úzkeho okruhu elít než širokých mäs. Politické a ekonomické motívy a dôsledky tejto vojny sú brané ako smerodajné, náboženské sú bagatelizované. Pod literárnou a encyklopedickou škrupinou osvietenského zárodku moderného pohanstva sa však ešte stále odohrával náboženský spor medzi katolíkmi a protestantmi, ktorý sa začal v 16. storočí. K nemu sa pridružili všetky ďalšie hospodárske, koloniálne a dynastické záujmy, ktoré nakoniec náboženské pozadie vojny prekryli tak, že nám uniká.

Radosť Francúzov z víťazstva v jednej z mnohých bitiek

zdroj: wikimedia commons

Diplomatická revolúcia

Za bezprostrednú príčinu vojny býva považovaná tzv. „*diplomatická revolúcia*“ alebo „*zvrat aliancií*“. Za týmito názvami sa skrýva ukončenie dlhodobého nepriateľstva medzi Francúzskom a Svätou ríšou rímskou. Čo to v skutočnosti znamenalo? Bola to v danej chvíli predovšetkým katastrofa pre večného iniciátora konfliktov na kontinente – Veľkú Britániu. Tá zo sporu medzi dvoma katolíckymi veľmocami ťažila viac ako sto rokov a udržiavanie tohto sporu jej pomáhalo (ako jedinej protestantskej veľmoci) rozbiť možnú jednotu medzi katolíckymi na kontinente. Spor Francúzska a Ríše, ktorý už kardinál Richelieu vnímal ako boj proti nebezpečenstvu habsburskej hegemonie v Európe, bol pre protestantov (aj Turkov) skutočnou záchranou. Tento spor sa potom koncom 17. a začiatkom 18. storočia pretransformoval na spor o španielske dedičstvo, ktorý víťazne zavŕšilo Francúzsko dosadením predstavitelja bourbonskej dynastie na španielsky trón, kde nahradila Habsburgovcov.

Averzia ríše Habsburgovcov k Francúzsku sa zdala byť vďaka tejto potupe už trvalá, a protestantské krajiny tým pádom mohli pokojne spávať, bez obáv, žeby sa niekedy mohli tri katolícke štáty Španielsko (a jeho ešte stále obrovské kolónie), Francúzsko a Svätá rímska ríša, ktoré sa nachádzali pod vládou Bourbonovcov a Habsburgovcov, spojiť do nejakej aliancie. Táto situácia sa však zmenila v roku 1755, keď Francúzsko začalo zvažovať spojenectvo s Rakúskom a opustilo svojho tradičného spojencu, protestantské Prusko.

Bezprostrednou príčinou tejto zmeny bola britská arogancia v zámorí. Briti, usilujúci o rozmach svojich zámorských dŕžav, neustále prekračovali a napádali hranice francúzskych kolónií a dokonca prepadli a zajali bez vyhlásenia vojny francúzske lode. Zároveň v snahe oslabiť Francúzsko, navrhli pakt Prusku, tradičnému francúzskemu spojencovi. Briti však rozoštvávanie, mierne povedané, prekombinovali a nakoniec nechtiac Francúzov vohnali do spojenectva s Rakúskom a Ríšou.

Pred zrakom vydesených Britov, ktorí svoje národné šťastie spojili navždy s predstavou rozoštvanej kontinentálnej Európy, voči ktorej hrá Británia úlohu „*jazyčka na váhach*“, a pridáva sa podľa svojej potreby raz na tú, raz na onú stranu, sa začali rysovať nevábné kontúry súvislého kontinentálneho pásma katolíckych mocností, zviazaných dynastickým putom Bourbonovcov a Habsburgovcov, ktoré sa neskôr aj reálne naplnilo v roku 1770 pri sobáši princa Ľudovíta (neskôr popraveného Ľudovíta XVI.) a princeznej Márie Antónie, dcéry Márie Terézie. Tento pre nich nepriateľský priestor by sa rozkladal v podstate ešte na väčšom území, než aké mala habsburská ríša v 16. storočí. Zahŕňal by územie Južnej Ameriky, severoamerických francúzskych kolónií v Louisiane a v Québecu, Španielsko, Francúzsko, Svätú rímsku ríšu, Uhorsko, časti Talianska ako aj francúzske a španielske kolónie v Ázii a Afrike.

Pruský kráľ Fridrich II.

zdroj: wikimedia commons

Protestantská panika

Protestantské krajiny, za ktorých doyena sa Británia považovala, by voči tomuto katolíckemu kolosu, ktorý sa začal neprijemne vynárať z mora zabudnutia, ocitli v katastrofálnej situácii. Britom teda nezostávalo nič iné, len definitívne vyvolať nejaký konflikt, ktorý by jednak posilnil ich postavenie a zároveň oslabil silu potenciálneho katolíckeho bloku. Ten samozrejme takto nebol Britmi explicitne pomenovaný, pretože diplomacia naďalej operovala s pojmovým aparátom, členením a vzťahmi tzv. *koncertu veľmocí*, tak ako vznikol po Vestfálskom mieri v 17. storočí. V praxi však hrali náboženské dôvody, minimálne vo sfére motivácie národov, v konflikte značnú rolu.

Takto vnímali národy situáciu na kontinente, ale aj na ostrovoch. Už v lete 1756 nastala polarizácia kniežacích stavov v Ríši. Katolícke stavy okamžite vytvorili prorakúsku stranu a dovtedajší stúpenci Francúzska a Rakúska, ktorí sa nachádzali medzi protestantskými kniežatami, sa okamžite pridali na britsko-pruskú stranu. Nasledovali vystúpenia na ríšskom sneme, kde sa riešila predovšetkým náboženská stránka konfliktu, čo je dnes interpretované len ako dobová zásterka pre konkrétne politicko-ekonomické ambície. To je však predpoklad ťažko dokázateľný, vzhľadom na nemožnosť nazeráť jednotlivým predstaviteľom do duše. Verbálne oba tábory určite potvrdzovali, že konfesia je podstatnou, alebo aspoň značne významnou príčinou konfliktu. Katolíci bili na poplach a varovali pred ovládnutím protestantských kniežatstiev v Ríši Pruskom, ako garantom protestantizmu a naopak, protestanti kričali, že sa ich viera dostane pod tyranu rímskeho cisára a francúzskeho kráľa, z ktorých sa vyklúli nečakaní katolícki spojenci. Averzia slobodomurárskych osvietenecov ku katolíckej Cirkvi, ktorej garantmi Francúzsko a Rakúsko, napriek všetkému osvietenstvu, vtedy ešte reálne boli, a ich sympatia k Británii ako matke slobodomurárstva, a k protestantskému Prusku, ako k jej vzornému učňovi, sa tiež nedá podceňovať. Konflikt mal nepochybne ideovú rovinu.

Pruský kráľ Fridrich II. s rozhorčením, možno predstieraným, písal, že spojenie cisára s francúzskym kráľom im dáva možnosť si namýšľať, že môžu „*beztrestne porušovať ríšske zákony, potláčať evanjelickú slobodu a nastoliť v Nemecku despotizmus*“. Skrátka, realizovať rekatolizačný plán cisára Ferdinanda II. Habsburského, ktorý prekazili kardinál Richelieu a švédsky kráľ Gustáv Adolf.

Pandorina skrinka vojny

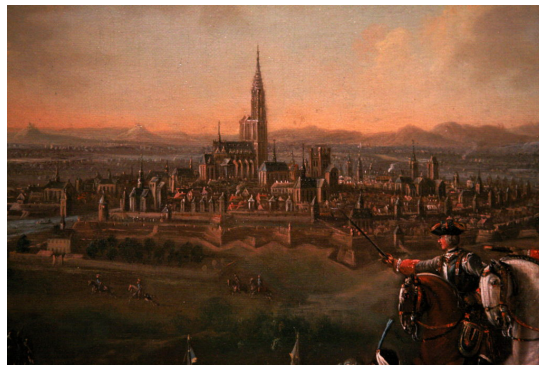
Francúzsko, vedomé si toho, že agresivitu Británie zastaví len útok na nejaký jej slabý bod, sa rozhodlo napadnúť Hannoverko, protestantské kniežatstvo, z ktorého pochádzala nová britská dynastia. Tú starú a legitímnu, katolíckych Stuartovcov, vyhnala v roku 1688 tzv. Slávna revolúcia. Slávna zrejme len preto, že vyhnala katolíkov a že sa odohrala v Británii, iné známky slávy sa na nej nedajú vypátrať. Británia a Hannoverko tvorili teda v tom čase personálnu úniu a to, že hannoverský kurfirst bol zároveň britským kráľom, prinášalo inak bezvýznamnému severonemeckému kniežatstvu značné finančné a mocenské výhody.

Francúzi oslovili svojich tradičných spojencov, Prusov, či by boli ochotní zúčastniť sa na útoku. Ak niekoho prekvapuje, prečo sa katolícke Francúzsko obrátilo na protestantské kráľovstvo, tak sa musí vrátiť o sto rokov späť, či ešte hlbšie do histórie, a uvidí, že Francúzsko nemalo problém spojiť sa nielen s protestantmi, ale aj s Tureckom, len aby zničilo habsburské nároky a ambície. Že na to nakoniec fatálne doplatil katolicizmus, o tom netreba pochybovať. Zaslepenosť aktérov dejinného hmýrenia býva niekedy

neuveriteľná.

Prusko, na počudovanie Francúzska, však účasť na útoku proti Hannoveru odmietlo. Naopak, do Británie hlásilo, že garantuje kontinuitu hannoverskej dynastie na britskom tróne. Táto strata spojenca a útoky Británie donútili Francúzsko hľadať nového spojenca a nakoniec našlo Rakúsko, ktoré bolo dovtedy spojencom Británie.

Odrazu bolo všetko inak. Tento zvrät odštartoval sériu nových spojení a nekonečných vojenských ťahaníc, odohrávajúcich sa sedem rokov na všetkých kontinentoch; politických intríg a neustáleho kolísania vojenského šťastia. Dej tejto vojny je natoľko komplikovaný, že by vystačil na niekoľko kníh. Nás však zaujímajú len dve veci: čo sa mohlo dosiahnuť, ak by vyhrala francúzsko-rakúska koalícia, ku ktorej sa neskôr pridalo aj Rusko a čo sa v skutočnosti stalo.

Vojvoda Lotrinský útočí na Štrasburg

zdroj: wikimedia commons

Koniec politickej moci katolicizmu

Pokiaľ by vyhrala koalícia, ktorú môžeme nazývať katolíckou, a svoje víťazstvo by si dokázala udržať a upevniť, znamenalo by to zrejme zásadný dejinný zvrät, ktorý by zabrzdil celosvetovú expanziu anglosaského protestantského živlu. S jeho následkami sa svet vyrovnáva doteraz.

Je pravdepodobné, žeby sa neuskutočnila Francúzska revolúcia, ktorá bola do značnej miery dielom nie domácej chudoby a odporu, ale ako naznačujú mnohé indície, dielom systematických operácií anglických agentov na kontinente, a konkrétne vo Francúzsku. Briti si aj napriek víťazstvu v Sedemročnej vojne uvedomovali, že Francúzsko a francúzsko-rakúske spojenectvo (ako sa nakoniec ukázalo za Napoleona) predstavujú vysokú potenciálnu hrozbu. Ich cieľom bolo oslabenie Francúzska za každú cenu. Činnosť slobodomurárskych lóží vo Francúzsku, dotovaná a inšpirovaná z Británie, anglické pamflety a cestopisy opisujúce „biedu“ v katolíckom a absolutistickom Francúzsku, písané najatými agentmi, živenie protikatolíckych nálad v kolóniách aj v Európe, to bola náplň systematickej činnosti anglickej tajnej služby, datujúca sa už od vlády Alžbety I. Tudorovej.

Francúzska revolúcia bola skôr prvou „farebnou revolúciou“, ktorými odvtedy financie a intrigy anglosaského sveta zásobili svet nespočetnekrát, než spontánnym a uvedomelým výbuchom ľudovej nespokojnosti tých najchudobnejších. Až do jej vypuknutia spojenectvo Francúzska a Rakúska v každom prípade trvalo. Revolúcia úspešne ukončila tento, pre Anglosasov, nebezpečný zväzok. Britský nárek nad Napoleonom (a dodatočne aj nad revolúciou) nás nesmie oklamať. Je to u nich bežný jav, že otvoria

Pandorinu skrinku, aby si „poslúžili“, pretože vo svojej adorácii anglosaského empirizmu nedokážu veci domýšľať do dôsledkov, ale zato vedia s obchodníckou vypočítavosťou „chmatnúť“ aktuálnu príležitosť „za pačesy“. Keď už potom nedopatrením drží „príležitosť“ za pačesy ich, začnú nariekať a tváriť sa, že o ničom nevedeli, či dokonca, že už dávno pred pohromou varovali. Ako napríklad pri sérii revolúcií, koncom I. svetovej vojny.

Vráťme sa však späť k Sedemročnej vojne. Jej výsledok bol opačný, než aký by si želala „katolícka“ koalícia. Francúzsko utrpelo debakel, Rakúsko si ako-tak uchovalo postavenie s odretými ušami, ale zato moc protestantského Pruska významne vzrástla a nakoniec sa stala pre Francúzsko v 19. storočí osudnou. Ešte viac vzrástla moc Veľkej Británie a jej kolónií, čiže budúcich Spojených štátov. Británia sa stala časom najväčšou ríšou v dejinách ľudstva, vládkyňou morí a obchodu, ktorá rozosievala semená liberalizmu do celého sveta.

Osud politického katolicizmu bol spečatený. Po revolúcii a napoleonských vojnách sa Francúzsko už nikdy nespamätalo. Rakúsko zbavené kontinuity cisárstva Svätej rímskej ríše a odsúvané stále viac na Balkán, pomaly upadalo a tým sa definitívne zničila akákoľvek nádej na obnovu katolíckej štátnej moci, ktorá by bola garantom katolíckej politiky v Európe a vo svete. Moci, ktorá by dokázala hájiť, viac či menej, záujmy katolíkov a Cirkvi zbraňami či politikou ako predtým.

Približne 200 rokov po Sedemročnej vojne, ktorá si právom môže nárokovať titul „nultá svetová vojna“, sa odohrala II. svetová vojna. V nej, na rozdiel od Sedemročnej, už neexistovala reálne katolícka mocnosť. Katolíci už len sekundovali v mocenskom boji, ktorý sa odohrával medzi tromi rôznymi variantmi nového pohanstva: národným socializmom, slobodomurárskym liberalizmom a komunizmom.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/sedemrocna-vojna-zaciatok-konca-katolickej-politickej-moci-v-europe/>